

ZAKON O ČEKU

("Sl. list FNRJ" br. 105/46, "Sl. list SFRJ" br. 12/65, 50/71 i 52/73 i "Sl. list SRJ" br. 46/96)

IZDAVANJE I OBLIK ČEKA

Član 1

Ček sadrži:

- 1) označenje da je ček, napisano u samom slogu isprave ili, ako je ova izdana na stranom jeziku, izraz koji na tom jeziku odgovara pojmu čeka;
- 2) безусловni uput da se plati određena svota novca iz trasantovog pokrića;
- 3) ime onoga koji treba da plati (trasat);
- 4) mesto gde treba platiti;
- 5) označenje dana i mesta izdanja čeka;
- 6) potpis onoga koji je ček izdao (trasant).

Član 2

Ček koji je plativ u zemlji može se trasirati samo na banku.

Ček plativ van zemlje može se prema zakonu mesta plaćanja trasirati na druga lica.

Član 3

Isprava u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka pobrojanih u čl. 1 ili koja nije trasirana prema čl. 2 ovog zakona ne vredi kao ček, osim u slučajevima koji su određeni u sledećim stavovima.

Ako nije naročito određeno, važi kao mesto plaćanja ono mesto koje je označeno pored trasatovog imena.

Ček u kome nije naznačeno mesto izdanja smatra se da je izdat u mestu koje je označeno pored trasantovog imena.

Određivanje kamate u čeku smatra se kao da nije napisano.

Član 4

Ček se sme trasirati samo na ono lice (čl. 2 ovog zakona) kod koga trasant ima pokriće kojim može raspolagati putem čeka na osnovu izričnog ili prećutnog sporazuma sa tim licem.

Trasant koji izda nepokriven ček dužan je dati imaocu čeka potpuno obeštećenje.

Član 5

Ček može glasiti na ime, po naredbi ili na donosioca.

Ček na ime koji sadrži naznačenje "ili donosiocu", odnosno drugi izraz koji to isto znači, vredi kao ček na donosioca.

Isto tako, ček bez označenja lica kome se ima platiti (korisnik, remitent) vredi kao ček na donosioca.

Ček može glasiti i na ime ili po naredbi samoga trasanta.

Ne vredi ček na donosioca u kome su trasant i trasat jedno isto lice.

Član 6

Trasant odgovara za isplatu. Svaka odredba kojom bi se on oslobađao odgovornosti za isplatu smatra se da nije ni napisana.

INDOSAMENT

Član 7

Ček na donosioca prenosi se prostom predajom. Svaki drugi ček, pa ma i ne bio izrično trasiran po naredbi, prenosi se indosamentom.

Ček, u kome je trasant stavio reči: "ne po naredbi" ili drugi izraz koji znači to isto, prenosi se samo u obliku i sa dejstvima običnog ustupljenja (cesije).

Ček na donosioca može se pretvoriti u ček na ime ili u ček po naredbi odgovarajućim punim indosamentom.

Član 8

Indosament mora biti bezuslovan. Svaki uslov koji bi bio stavljen smatra se kao da nije napisan.

Delimičan indosament je ništavan.

Isto tako ništavan je i trasatov indosament.

Indosament "na donosioca" vredi kao blanko indosament.

Ko god, izuzimajući trasata, stavi na poleđini čeka izdatog na donosioca svoj potpis, ne ispisujući odredbu o indosamentu, odgovara kao trasantov avalista. Ček ovim ne gubi svojstvo čeka na donosioca.

Indosament na trasata vredi kao priznanica o isplati.

ODGOVORNOST I PLAĆANJE

Član 9

Izjava o akceptu, koja bi se na ček stavila, nema čekovno-pravnog dejstva.

Član 10

Isplata čeka može se za celu čekovnu svotu ili za izvestan njen deo obezbediti jemstvom (avalom).

Izuzimajući trasata, ovo obezbeđenje može dati svako treće lice, pa i ono koje je ček potpisalo.

Član 11

Ček se plaća po viđenju.

Ne vredi kao ček isprava u kojoj bi dospelost bila drukčije naznačena.

Član 12

Ček koji se ima platiti u našoj zemlji mora se trasatu podneti na isplatu, i to računajući od dana izdanja:

- 1) u roku od osam dana ako je mesto izdanja i plaćanja u našoj zemlji jedno isto; a u roku od petnaest dana ako su to različita mesta;
- 2) u roku od dvadeset dana ako je ček izdat u kojoj od evropskih zemalja;
- 3) u roku od četrdeset dana ako je ček izdat u kojoj zemlji van Evrope, i to na obalama Sredozemnog ili Crnog mora ili na ostrvima u njima;
- 4) u roku od sedamdeset dana ako je ček izdat u kojoj drugoj zemlji izvan Evrope.

Izuzetno od prednjih propisa cirkularni ček može se podneti na isplatu i u roku od šest meseci od dana izdanja.

Smatra se da je ček podnet na isplatu i onda kad je podnet nekom obračunskom zavodu čiji je trasat član ili kod koga ima zastupnika.

Član 13

Kad se ček trasira iz jednog mesta na neko drugo mesto i kada u tim mestima ne važe isti kalendari, onda se dan izdanja dovodi na dan koji mu odgovara u kalendaru važećem u mestu plaćanja, pa se prema tome određuje dospelost.

Član 14

Nemaju nikakvog uticaja na dejstvo čeka smrt trasantova ni njegova čekovna nesposobnost za obvezivanje, kad nastupe posle izdanja čeka.

Trasat mora odbiti isplatu čeka ako zna da je nad imovinom trasanta otvoren stečaj.

Član 15

Opozivanje čeka dejstvuje:

- 1) kad proteče rok koji je određen za podnošenje radi isplate;
- 2) ako trasant neposredno pošalje ček koji glasi na ime ili "po naredbi" trasatu, sa naređenjem da ga izmiri licu označenom u čeku, a opozivanje stigne trasatu pre nego što je to naređenje izvršeno.

Kad nema opozivanja trasatu je dužnost prema trasantu da ček isplati i pošto proteče rok za podnošenje, osim ako ne postoji drukčiji sporazum.

Trasant, koji bi posle isteka roka za podnošenje, raspolagao pokrićem, mada nije punovažno opozvao ček, odgovara za naknadu štete.

Član 16

Prilikom isplate čeka trasat može zahtevati da mu imalac preda ček s potvrdom na njemu da je isplaćen.

Imalac čeka može odbiti delimičnu isplatu.

U slučaju delimične isplate trasat može zahtevati da se ona zabeleži na čeku i da mu se uz to izda priznanica na isplaćenju svotu.

Član 17

Ček koji je s prednje strane precrtan dvema uporednim crtama može imalac čeka naplatiti samo preko kakve banke (čl. 2 ovog zakona). Ovo precrtavanje može izvršiti bilo trasant bilo imalac čeka.

Precrtaj može biti opšti ili poseban.

Precrtaj je opšti ako između dveju njegovih crta nije ništa naznačeno ili ako je napisano "banka" odnosno kakav drugi izraz koji znači to isto. Precrtaj je poseban ako je između njegovih crta napisano ime neke određene banke.

Opšti precrtaj može se pretvoriti u poseban, a poseban ne može u opšti.

Ček sa posebnim precrtajem može imalac čeka naplatiti samo preko banke označene u precrtaju. Ali ona može odrediti neku drugu banku da tu isplatu izvrši.

Brisanje precrtaja ili imena označene banke smatra se kao da nije izvršeno.

Trasat koji u slučaju opšteg precrtaja ne isplati ček banci nego kome drugom licu, ili koji u slučaju posebnog precrtaja isplati ček kome drugom a ne u precrtaju označenoj banci, odgovara za prouzrokovanu štetu. Naknada štete ne može biti veća od čekovne svote.

Član 18

Trasant, a i svaki imalac čeka, može zabraniti da se ček isplati u gotovom novcu. Toga radi on mora da na prednjoj strani čeka, preko sloga napiše "samo za obračun" ili drugi kakav izraz koji znači to isto.

U tom slučaju ček se može izmiriti samo putem obračuna sa trasatom ili sa licem koje ima kod trasata račun ili sa članom obračunskog zavoda koji postoji u mestu plaćanja. Ako trasat nije član takvog zavoda, on može prilikom podnošenja čeka označiti na njemu nekog člana toga zavoda u svrhu obračunavanja. Ovakav obračun vredi kao isplata.

Naznačenje "samo za obračun" ne može se opozvati.

Ako ne postupi po odredbi za obračun, trasat odgovara najviše do iznosa čekovne svote za štetu koju bi na ovaj način prouzrokovao.

REGRES ZBOG NEISPLATE

Član 19

Imalac čeka može vršiti regres protiv indosanata, trasanta i avalista ako bude odbijena isplata čeka koji je podnesen na vreme (čl. 12 ovog zakona).

Podnošenje na isplatu i neisplata moraju biti utvrđeni:

- 1) javnom ispravom ("protest zbog neisplate"); ili
- 2) potpisanom izjavom trasatovom na čeku kojom odbija isplatu, sa naznačenjem dana kada je ček bio podnet; izjava se mora u protestnom roku uneti u registar protesta, o čemu protestni organ stavlja potvrdu na čeku odnosno njegovom alonžu; ili
- 3) datiranim uverenjem obračunskog zavoda, kojim se utvđuje da je ček bio podnet na vreme i da nije izmiren obračunom.

Protest zbog neisplate mora se podići pre nego što proteče rok za podnošenje. Ali za ček podnet na isplatu poslednjeg dana roka za podnošenje, ako ne bude isplaćen, protest se može podići još i prvog radnog dana koji za ovim danom dolazi.

UMNOŽAVANJE

Član 20

Ček izdat u zemlji a plativ van nje može se izdati u dva ili više istovetnih primeraka. U slogu svakog primerka mora se staviti njegov tekući broj; ako se to ne učini, svaki primerak važi kao poseban ček.

Ček na donosioca ne može se umnožavati.

ZASTARELOST

Član 21

Regresni zahtevi imaoca čeka protiv indosanata i protiv trasanta zastarevaju za šest meseci od protoka roka za podnošenje na isplatu.

Regresni zahtevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastarevaju za šest meseci od dana kada je indosant iskupio ček ili od dana kada je protiv njega kod suda postupljeno.

TUŽBA IZ OSNOVNOG ODNOSA

Član 22

Umesto da podigne regresnu tužbu (čl. 19 ovog zakona), imalac čeka, ako nije drukčije ugovoreno, može uz povraćaj čeka ostvariti u redovnoj parnici protiv trasanta ili svoga neposrednog indosanta tražbinu proisteklu iz pravnog odnosa koji je bio osnov izdavanja ili prenosa čeka.

Ostvarenje tražbine iz osnovnog odnosa imalac čeka može vršiti i onda kad nisu ispunjeni uslovi za regres ili je ovaj zastareo. Ali u ovom slučaju imaocu se od njegovog potraživanja odbija iznos štete koju je tuženi dužnik pretrpeo zbog neblagovremeno učinjenog ili zbog propuštenog podnošenja čeka.

PROPISI MENIČNOG ZAKONA KOJI VREDE ZA ČEK

Član 23

Na ček se, shodno njegovoj prirodi, primenjuju sledeći propisi Zakona o menici:

- 1) o razlikama u svoti (član 6);
- 2) o punovažnosti potpisa stavljenog na menici koja sadrži potpise pomenute u čl. 7 Zakona o menici, kao i o punovažnosti potpisa lica koje radi bez ovlašćenja ili koje prekorači svoje ovlašćenje (čl. 8);
- 3) o indosamentu (čl. 12 do 17), sa izuzetkom propisa o akceptiranju i onih iz st. 2 čl. 16 Zakona o menici;
- 4) o avalu (čl. 30 i 31), s tim da trasatov aval nema čekovno-pravnog dejstva;
- 5) o plaćanju (čl. 40 i čl. 114 tač. 3);
- 6) o izveštavanju (čl. 44); o napomeni "bez troškova" (čl. 45); o solidarnoj odgovornosti (čl. 46); o regresnoj svoti (čl. 47 st. 1 i čl. 48); o predaji isprava i prebrisavanju indosamenata (čl. 49); u svima navedenim članovima izuzimaju se propisi o akceptu i o kamati određenoj u ispravi;
- 7) o višoj sili (čl. 53); sa izuzetkom propisa o akceptiranju;

- 8) o umnožavanju (čl. 64); sa izuzetkom druge rečenice prvog stava;
- 9) o preinačenju menice (čl. 68); sa izuzetkom propisa o akceptiranju sa dodatkom. Štetu koja proističe iz iskupljenja preinačenog kao i lažnog čeka snosi trasant preinačenog čeka odnosno neistiniti trasant lažnog čeka ako su, bilo ovo lice (trasanti) bilo njihovi nameštenici kojima je povereno rukovanje čekovima krivi u pogledu preinačenja čeka odnosno u pogledu izdanja lažnog čeka. U svakom drugom slučaju štetu snosi trasant. Protivna pogodba ne važi.
- 10) o protestu (čl. 69 do 76 i 77 st. 2) sa izuzetkom propisa o akceptiranju i o protestovanju na osnovu prepisa čeka (čl. 71 tač. 1);
- 11) o zastarelosti (čl. 79-84);
- 12) o neopravdanom obogaćenju (član 85), sa izuzetkom propisa o akceptantu, ali samo ako nema mesta tužbi iz čl. 22 st. 2 ovog zakona;
- 13) o pravu zaloge i pridržaja (čl. 86 do 89);
- 14) o amortizaciji (čl. 90 do 93), sa izuzetkom propisa o akceptantu;
- 15) o sukobima zakona (čl. 94 do 100);
- 16) opšta naređena (čl. 101 do 105 i čl. 106 st. 1 i 3); sa izuzetkom propisa o akceptiranju.

Član 24

Za sudsko ostvarivanje čekovno-pravnih regresnih zahteva vrede isti propisi o nadležnosti i postupku koji vrede za menično-pravne regresne zahteve.

KAZNE NE ODREDBE

Član 25

Novčanom kaznom od 2% do 10% od čekovnog iznosa, a najmanje 15.000 novih dinara, kazniće se za prekršaj preduzeće ili drugo pravno lice:

- 1) koje trasira ček bez datuma ili sa neistinitim datumom izdanja;
- 2) koje ček iz tačke 1 stav 1 ovog člana, iako zna za njegove nedostatke, preuzme, prenese ili isplati;
- 3) koje trasira ček protivno odredbi člana 2 ovog zakona;
- 4) koje pretvori poseban precrtaj u opšti ili izbriše bilo precrtaj bilo ime označene banke (član 17).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u preduzeću ili u drugom pravnom licu novčanom kaznom od 1% do 5% od čekovnog iznosa, a najmanje 900 novih dinara.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i pojedinac novčanom kaznom od 1% do 5% od čekovnog iznosa, a najmanje 900 novih dinara.

Član 26

Novčanom kaznom od 10% do 20% od nepokrivenog čekovnog iznosa, a najmanje 15.000 novih dinara, kazniće se za prekršaj preduzeće ili drugo pravno lice:

- 1) koje kao trasant čeka izda ček za koji nema uopšte ili nema dovoljno pokrića
- 2) koje kao trasant čeka, iako je znalo da ček ne može punovažno opozvati, tako raspolaže pokrićem da onemogući isplatu čeka (član 15).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u preduzeću ili u drugom pravnom licu novčanom kaznom od 2% do 10% od nepokrivenog čekovnog iznosa, a najmanje 900 novih dinara.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i pojedinac novčanom kaznom od 2% do 10% od nepokrivenog čekovnog iznosa, a najmanje 900 novih dinara.

U slučaju iz stava 1 ovog člana trasant je dužan da imaocu čeka naknadi štetu (član 4).

Član 27

(Brisan)

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 28

Za ček vrede propisi čl. 111, 112 i 114 Zakona o menici.

Član 29

Cirkularni ček izdaje se i upotrebljava pod propisanim uslovima.

Član 30

Izuzetno od člana 2 Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6. aprila 1941. godine i za vreme neprijateljske okupacije ("Službeni list FNRJ", br. 86 od 25. oktobra 1946. godine) za čekove izdate pre stupanja na snagu ovog zakona vrede propisi Čekovnog zakona od 29. novembra 1928. godine.

Po Čekovnom zakonu od 29. novembra 1928. godine isto tako, prosuđuje se oblik i dejstvo čekovnih izjava koje su posle stupanja na snagu ovog zakona date na čekovima pre toga izdatim. Ovo vredi i za činjenja potrebna za održavanje i ostvarivanje čekovnih prava.

Član 31

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu FNRJ".